

ROLUL BIBLIOTECILOR ÎN PROMOVAREA VALORILOR EUROPENE CA PRIORITATE PROFESIONALĂ

Vera OSOIANU,
Biblioteca Națională a Republicii Moldova

Ca instituție a statului abilitată cu responsabilități de „serviciu public de asigurare a accesului la lectură și de dezvoltare a interesului pentru informare, învățare, educație și cercetare, activități culturale, precum și prin sporirea capacităților de implicare a bibliotecii în transferul de cunoștințe și în formarea liberă a opiniilor”, cum stipulează *Legea cu privire la biblioteci*, biblioteca poate face enorm pentru promovarea valorilor europene [3].

Pe parcursul a ultimelor trei decenii bibliotecarii au inclus constant în sarcinile prioritare alinierea la standardele, metodologiile, tehnicile biblioteconomice moderne promovate pe plan internațional și evident pe plan european ca spațiu de care Republica Moldova aparține prin definiție.

În acest scop, bibliotecile din Republica Moldova au aderat la proiecte de dezvoltare biblioteconomică promovate de instituțiile de profil europene precum Conferința Directorilor Bibliotecilor Naționale Europene (CENL), Biroul European al Asociațiilor de Biblioteci, Informare și Documentare (EBLIDA); au participat la proiecte europene precum: Biblioteca europeană, Biblioteca Digitală Europeana, CALIMERA, FUMAGABA, PULMAN-XT etc.

Politicile europene pe segmentul biblioteci au constituit repere importante pentru legislația în domeniu a Republicii Moldova. Dovadă este ultima actualizare, 2023 a *Legii cu privire la biblioteci*, bazată pe Recomandările Comitetului Miniștrilor către statele membre privind legislația și politica bibliotecilor în Europa, aprobată la 5 aprilie 2023 de Comitetul Miniștrilor al Uniunii Europene.

Recomandările forurilor naționale și respectiv a centrelor biblioteconomice naționale, privind activitatea bibliotecilor din Republica Moldova pe termen scurt și mediu, sunt fundamentate pe: Rezoluția Consiliului privind planul de lucru al UE în domeniul culturii pentru perioada anilor 2023-2026, aprobată în decembrie 2022; Planul Strategic pe anii 2023-2027 al Fundației Conferința Directorilor

Bibliotecilor Naționale Europene și alte documente relevante pentru domeniul biblioteconomiei și știința informării.

Bibliotecile din Republica Moldova sprijină, promovează și se conduc în activitate de Manifestul bibliotecilor pentru Europa. Semnatarii Manifestului, IFLA în parteneriat cu EBLIDA, Public Libraries 2030, LIBER, Sparc Europe – organizații care reprezintă bibliotecile din Europa, vor și promovează o bibliotecă care: garantează că fiecare persoană, în orice moment al vieții sale, este capabilă să învețe, să citească și să se dezvolte prin bibliotecă; plasează accesul în inima acțiunilor sale din domeniul culturii, științei și inovației; se angajează pe deplin să realizeze *Obiectivele de Dezvoltare Durabilă ale ONU* și să promoveze accesul la informații în cadrul inițiativelor sale de aderare și dezvoltare. Semnatarii Manifestului optează pentru ca „Fondurile de aderare și de dezvoltare ale UE să promoveze accesul la informații și competențe, permițând bibliotecilor să-și atingă potențialul. În scopul susținerii condițiilor pentru dezvoltare și acces la informație dincolo de membrii săi, UE ar trebui să adopte o poziție mai constructivă în discuțiile din cadrul Organizației Mondiale privind Proprietatea Intelectuală cu referire la limitările globale și excepțiile privind dreptul de autor”.

Forumul Managerilor din Sistemul Național de Biblioteci, 2023, cu genericul „Implicarea bibliotecilor în susținerea și realizarea Strategiei Naționale de Dezvoltare „Moldova Europeană 2030”, a stabilit prioritățile de activitate pentru anul 2024, pentru bibliotecile de toate tipurile din Republica Moldova.

Așa cum Strategia Națională de Dezvoltare „Moldova europeană 2030” are la bază *Agenda 2030 a ONU* și *Acordul de asociere cu Uniunea Europeană*, bibliotecile vor contribui substanțial la promovarea valorilor europene [1, 7].

Strategia Națională de Dezvoltare „Moldova europeană 2030” stabilește zece obiective generale, utilizate pentru măsurarea calității vieții la nivelul Uniunii Europene. Acestea sunt: creșterea veniturilor din surse durabile și atenuarea inegalităților; îmbunătățirea condițiilor de trai; garantarea educației relevante și de calitate pe tot parcursul vieții; ridicarea nivelului de cultură; îmbunătățirea stării de sănătate fizică și mintală a populației; sistem de protecție socială solid și incluziv; guvernare eficientă, incluzivă și transparentă; justiție echi-

tabilă, incoruptibilă și independentă; societate pașnică și sigură; mediu sănătos. Obiectivele de dezvoltare, conținute în Strategie, reflectă aspirațiile de creștere a bunăstării oamenilor din Republica Moldova, îmbunătățirea vieții cetățenilor, europenizarea instituțiilor statului, consolidarea democrației, statului de drept și respectului pentru drepturile omului.

Prin orientarea activităților biblioteconomice spre rezolvarea acestor probleme, bibliotecarii vor contribui la realizarea strategiei și vor îmbunătăți serviciile pentru utilizatorii finali. Activitățile trebuie să aibă în vizor valorile pe care este întemeiată Uniunea Europeană: demnitate umană; libertate; democrație; egalitate; statul de drept; drepturile omului. Aceste valori fundamentale pot fi discutate în cadrul unor lecții publice, cu participarea unor persoane cu imagine pozitivă în comunitate sau invitați din afara comunității.

Mesajul care trebuie să ajungă la membrii comunității este că integrarea europeană *înseamnă schimbarea fundamentală și profundă a întregii societăți din Republica Moldova în bine, introducerea de noi standarde de calitate, de protecție a mediului, un nivel de trai european, adaptarea legislației europene realităților din Republica Moldova.*

Uniunea Europeană este un stil de viață care se învață. Comunitatea bibliotecară trebuie să-l învețe pentru a-l promova în rândurile populației din aria de servire. Acesta trebuie să fie angajamentul bibliotecarilor pentru mulți ani înainte. Există foarte multe oportunități, deschise de statutul de țară candidat. Cetățenii țării trebuie să le cunoască, iar bibliotecile au toate instrumentele necesare pentru a ajunge la cetățeni.

Un document reper pe termen mediu pentru activitatea bibliotecară trebuie să fie *Planul național de dezvoltare pentru anii 2023-2025*, care a fost aprobat de Cabinetul de miniștri, la inițiativa Cancelariei de Stat [4]. Documentul a fost elaborat pentru a operaționaliza prevederile Strategiei naționale de dezvoltare „Moldova Europeană 2030”, Programului de activitate a Guvernului „Moldova vremurilor bune” și angajamentelor internaționale, inclusiv Acordul de Asociere Republica Moldova – Uniunea Europeană, Agenda de Asociere RM-UE 2021-2027, angajamentelor care derivă din statutul de țară candidată pentru aderare la UE și Agendei de Dezvoltare Durabilă 2030.

Printre obiectivele incluse în Planul național de dezvoltare se nu-

măară: îmbunătățirea condițiilor de trai, crearea unui sistem de protecție socială solid și incluziv, asigurarea unei guvernări eficiente, incluzive și transparente, precum și edificarea unui sistem de justiție echitabil, incoruptibil și eficient. În total, Planul cuprinde 10 obiective generale și etapele necesare pentru realizarea acestora. Implementarea Planului național de dezvoltare va fi evaluată anual, prin intermediul indicatorilor de rezultat și impact setați pentru fiecare obiectiv specific.

Totodată, Planul de acțiuni conține angajamentele de transpunere a legislației UE, asumate în baza Acordului de Asociere RM – UE și Agendei de Asociere RM-UE pentru anii 2021-2027. Documentul stabilește acțiuni concrete, termene de realizare, indicatori de monitorizare și instituții responsabile. În total, sunt planificate spre realizare 656 de acțiuni.

Astfel, Planul de acțiuni este structurat în 16 capitole care corespund direcțiilor sectoriale prioritare, stabilite în baza prevederilor Programului de activitate a Guvernului „Moldova prosperă, sigură, europeană”. Monitorizarea executării Planului de acțiuni al Guvernului va fi realizată lunar de Cancelaria de Stat.

O prioritate a bibliotecilor este și promovarea standardelor europene și alinierea la acestea.

Pentru a argumenta ce înseamnă valorile europene, bibliotecarii pot apela la documente concrete. Unul dintre acestea este Pilonul european al drepturilor sociale în 20 de principii. Pilonul european al drepturilor sociale urmărește o mai bună respectare a drepturilor cetățenilor, pornind de la 20 de principii esențiale. Planul de acțiuni stabilește inițiative concrete pentru transpunerea Pilonului european al drepturilor sociale în realitate. El propune o serie de obiective principale pentru UE până în 2030. Republica Moldova s-a aliniat la Pilonul european al drepturilor sociale al Uniunii Europene în iunie 2023 prin semnarea la Bruxelles a Declarației de aliniere la Pilonul european al drepturilor sociale al Uniunii Europene, de către ministrul muncii și protecției sociale.

Prin alinierea la principiile Pilonului european al drepturilor sociale, Republica Moldova își asumă racordarea drepturilor sociale și de muncă ale cetățenilor la standarde europene, bazate pe echitate, condiții decente de muncă și protecție socială garantată pentru angajați. Totodată, Republica Moldova va deveni eligibilă pentru finanțare din Fon-

dul social european, care sprijină ocuparea forței de muncă, educația, incluziunea socială și alte obiective de politică socială.

Bibliotecile pot contribui la crearea Modelul social european care este un exemplu pentru restul lumii al unei societăți bazate pe justiție socială și solidaritate, în care progresul economic și social au o prioritate egală și în care munca decentă și protecția socială luptă împotriva sărăciei și excluziunii sociale.

Principalele drepturi stipulate în Pilonul european al drepturilor sociale vizează: accesul la educație și formare profesională pe tot parcursul vieții, egalitatea de gen, egalitatea de șanse, sprijin pentru ocuparea forței de muncă, locuri de muncă sigure și adaptabile, dreptul la salarii echitabile, protecția în caz de concediere, dialogul social, protecția socială, echilibrul dintre viața profesională și cea personală ș.a.

Pilonii unui model social performant trebuie să aibă la bază un sistem articulat de incluziune socială, bazat pe: muncă, educație și sănătate.

Bazându-se pe aceste principii, bibliotecile pot să contribuie la consolidarea comportamentului civic european. Uniunea Europeană optează pentru un comportament civic responsabil, tolerant și empatic, în care: responsabilitatea ține de simțul de răspundere față de obligațiile sociale; toleranța include îngăduința; iar Empatia este capacitatea unui om de a înțelege și de a împărtăși sentimentele altei ființe. Toate acestea împreună constituie pilonii unui comportament civic. Bibliotecile pot contribui la realizarea acestor deziderate prin : implicarea în distribuirea materialelor informative elaborate de guvern; promovarea informației despre beneficiile integrării în UE; combaterea știrilor false; promovarea informației / materialelor informative despre proiectele sociale, infrastructurale (reparația drumurilor, spitalelor, școlilor), economice și de mediu finanțate de UE; aderarea la campaniile naționale de informare și educare despre UE; organizarea activităților diferențiate având ca țintă următoarele grupuri de cetățeni: populație de la sate, populație de la orașe, bugetari, pensionari, tineri etc; dezvoltarea parteneriatelor cu implicarea instituțiilor și persoanelor care se bucură de încredere în comunitate; organizarea unor concursuri de eseuri sau de desene pe tema „Cum văd eu Moldova Europeană”; implicarea voluntarilor; crearea și promovarea infograficelor despre investițiile UE la nivel de țară și în localități.

Activitățile realizate trebuie să aibă ca țintă formarea cetățeanului european, beneficiile oferite de integrarea în UE pe de o parte și, pe de altă parte, creșterea toleranței și compasiunii față de semenii și opțiunile lor, eliminarea elementelor nocive, precum: violența în familie, atitudinea față de societate și muncă; atitudinea față de bunul public etc.

Pentru informații relevante despre UE pot fi accesate următoarele site-uri și pagini de pe FB:

- Site-ul oficial al Uniunii Europene//https://european-union.europa.eu/index_ro
- Site-ul Institutului pentru Politici și Reforme Europene <https://ipre.md/>
- Site-ul Centrului de informare al Uniunii Europene în Chișinău//<https://eu4moldova.eu/ro/europe-cafe/>
- Pagina de FB: EU4Moldova: Comunități locale//<https://www.facebook.com/EU4MoldovaComunitatiLocale>
- Site-ul și pagina de Facebook a proiectului Moldova Europeană//
- <https://moldovaeuropeana.md/>
- <https://www.facebook.com/moldeuropeana>
- <https://www.facebook.com/photo?fbid=275375228909451&set=pcb.275375298909444>
- <https://www.facebook.com/moldeuropeana/photos>

Mesajul principal al proiectului Moldova Europeană este că ... „odată cu semnarea Acordului de Asociere și obținerea regimului liberalizat de vize, odată cu investițiile europene în infrastructură, educație, economie, domeniul social, pentru prima oară în istoria Republicii Moldova, oamenii au simțit și au văzut cu propriii ochi ce înseamnă Moldova Europeană – libertate, dezvoltare și modernizare, trai decent, stat de drept, oportunități economice și unica șansă a Republicii Moldova de a avea un viitor luminos, pe care îl putem construi doar împreună, om cu om, sat cu sat și oraș cu oraș.

De străduința noastră, de dorința și curajul nostru de a construi un viitor prosper pentru Republica Moldova depinde cât de rapid vom reuși să facem transformările necesare, ca să ajungem să trăim ca în țările din UE și desigur să devenim oficial parte a marii familii europene.

Moldova Europeană nu este un simplu slogan, este rezultatul muncii mai multor generații, este rezultatul dorinței sincere a tuturor

cetățenilor Republicii Moldova de a trăi mai bine și singurul proiect de țară care ne poate face liberi și prosperi.

Bibliotecile din Republica Moldova au un potențial intelectual și informațional important și pot contribui la realizarea acestui deziderat. Proiectul de țară trebuie să devină și proiectul domeniului biblioteconomie și știința informării.

Referințe bibliografice:

1. Acord de asociere cu Republica Moldova [on-line]. Disponibil: <https://eur-lex.europa.eu/RO/legal-content/summary/association-agreement-with-moldova.html> [accesat 2024-01-02].

2. Raport Alternativ nr.2. Realizarea Planului de Acțiuni pentru implementarea măsurilor propuse de Comisia Europeană în Avizul său privind cererea de aderare a Republicii Moldova la UE [on-line]. Disponibil: <https://www.expert-grup.org/ro/biblioteca/acordul-de-asociere-rm-ue/item/2560-raport-alternativ-nr2-#moldovaecandidatecheck-%E2%80%9E9-pa%C8%99i-spre-deschiderea-negocierilor-de-aderare-a-republicii-moldova-la-uniunea-european%C4%83%E2%80%9D&Itemid=105&category=194> [accesat 2024-01-02].

3. Legea cu privire la biblioteci: nr. 160 din 20.07.2017. [citat 01.02.2024]. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=139802&lang=ro# [accesat 2024-01-02].

4. Cabinetul de miniștri a aprobat Planul de acțiuni al Guvernului și Planul național de dezvoltare pentru anii 2023-2025 [on-line].Disponibil:<https://cancelaria.gov.md/ro/content/cabinetul-de-ministri-aprobat-planul-de-actiuni-al-guvernului-si-planul-national-de> [accesat 2024-01-02].

5. Concluzii privind prioritățile UE pentru cooperarea cu Consiliul Europei în perioada 2023-2024 [on-line]. Disponibil: <https://www.consilium.europa.eu/ro/press/press-releases/2023/01/30/conclusions-on-eu-priorities-for-cooperation-with-the-council-of-europe-2023-2024/> [accesat 2024-01-02].

6. Perspective legislative privind bibliotecile publice din Republica Moldova și Romania Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/54-58_46.pdf [accesat 2024-02-08].

7. Beneficiile Acordului de asociere UE-RM [on-line]. Disponibil: http://www.viitorul.org/files/library/4946294_md_ghid_ue_final_.pdf [accesat 2024-02-08].

8. Informarea societății moldovenești privind procesul de integrare euro-

peană: între acțiuni întârziate și manipulare. Disponibil: http://www.viitorul.org/files/4392299_md_studiu_informa.pdf [accesat 2024-02-08].

9. Pilonul european al drepturilor sociale al Uniunii Europene Disponibil: [https://social.gov.md/comunicare/comunicate/republica-moldova-se-aliniaza-la-pilonul-european-al-drepturilor-sociale-al-uniunii-europene/#:~:text=Pilonul%20european%20al%20drepturilor%20sociale%20\(PEDS\)%20reprezint%C4%83%20un%20set%20de,UE%20\(f%C4%83r%C4%83%20caracter%20obligatoriu\)](https://social.gov.md/comunicare/comunicate/republica-moldova-se-aliniaza-la-pilonul-european-al-drepturilor-sociale-al-uniunii-europene/#:~:text=Pilonul%20european%20al%20drepturilor%20sociale%20(PEDS)%20reprezint%C4%83%20un%20set%20de,UE%20(f%C4%83r%C4%83%20caracter%20obligatoriu)) [accesat 2024-02-08].

10. What are the 20 principles of the European Pillar of Social Rights? (easy-to-read version) Disponibil: <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1567&langId=en> [accesat 2024-02-08].